

Abstrakt

Zasadniczym celem niniejszej pracy doktorskiej jest opis dwóch zjawisk językowo-kulturowych, które zaistniały w wyniku masowej emigracji w celach zarobkowych z Meksyku do Stanów Zjednoczonych:

- (1) dwujęzyczności hiszpańsko-angielskiej wśród meksykańskiej diaspory;
- (2) mieszanego hiszpańsko-angielskiego kodu językowego zwanego Spanglish.

Warto podkreślić, iż kolejność powyższych zjawisk nie jest dziełem przypadku. Spanglish definiowany jest tu jako zjawisko formułowane na podłożu dwujęzyczności. Kod ten może zaistnieć jedynie w sytuacji bilingwalnej: imigranci pochodzenia meksykańskiego, którzy przebywają na terenie nowego kraju podlegają wpływowi języka angielskiego, który dominuje w życiu amerykańskiego społeczeństwa. W wyniku zaistniałej sytuacji powstaje oryginalny dialekt, który konsoliduje oraz wiąże członków grupy wychodźczej. Tak więc, wśród społeczności przebywającej w środowisku dwujęzycznym powstanie mieszaniny językowej takiej jak Spanglish jest nieodzowne z uwagi na fakt, iż młodzi migranci przebywając w otoczeniu anglojęzycznym w sposób swobodny oraz chętny posługują się nowym kodem językowym stanowiącym mieszankę słów angielskich oraz hiszpańskich. Owa forma językowa posiada wiele wyrazów, zwrotów oraz konstrukcji składniowych, które swoje źródło mają w języku angielskim.

Główną tezę pracy doktorskiej usytuowanej w diasporze imigrantów z Los Angeles jest twierdzenie, iż istnieje korelacja pomiędzy hiszpańsko-angielską dwujęzycznością a Spanglish. Spanglish, błędnie postrzegany w opinii publicznej jako blokujący postęp językowy a także nazywany zdegradowanym językiem hiszpańskim, jest w rzeczywistości sposobem na wzmocnienie systemu językowego. Badania przedstawione w niniejszej pracy nie tylko kwestionują użycie negatywnych terminów, ale dowodzą, że dwujęzyczność jest dużo bardziej złożonym i adekwatnym sposobem pojmowania zjawiska Spanglish, który powinien być postrzegany jako forma dwujęzyczności, hybryda, która wzbogaca język.

Chociaż są to główne zagadnienia mojej analizy, niniejsza praca obejmuje również współczesne studia kulturowe, które akceptują ideę tekstu jako praktyki kulturowej. W całej pracy doktorskiej opiszę ideologie językowe i tożsamościowe w produkcjach kulturalnych

stworzonych przez hiszpańsko-angielskich dwujęzycznych imigrantów. Moja analiza rozwoju mówców pokaże również konieczność włączenia języka do listy czynników używanych do badania tożsamości meksykańsko-amerykańskiej, ponieważ Spanglish powinien być postrzegany jako forma tożsamości dwujęzycznej.

Praca doktorska podzielona jest na pięć rozdziałów. Pierwszy rozdział przynosi rozważania dotyczące rozumienia pojęcia dwujęzyczności przez środowisko naukowe. Przedstawiony zostaje szeroki wachlarz definicji zjawiska bilingwizmu, jego złożoności – po to, aby ukazać jego bogactwo a zarazem uzmysłowić, ile trudności napotykają próby zdefiniowania tego zagadnienia. Zaprezentowane zostały anglojęzyczne artykuły oraz literatura obca a także rodzima, która dotyczy bilingwizmu, najistotniejszych typów dwujęzyczności oraz dominującej współcześnie perspektywy badawczej. Rozdział ten łączy różne dyscypliny i kierunki studiów, które stanowią podstawę mojego teoretycznego i metodologicznego podejścia do badania dwujęzyczności z perspektywy socjolingwistycznej. We wstępnym rozdziale dokonany został również przegląd badań nad dwujęzycznością. Rozpoczynając od definicji pojęcia dwujęzyczność, oceniane są pojęcia stosowane do identyfikacji i opisu dwujęzyczności. Prowadzi to do zarysowania procesów dwujęzycznego rozwoju na poziomie indywidualnym i wspólnotowym, tj. kiedy i jak rozwija się dwujęzyczność. Zwracam tu również uwagę na różnice, które istnieją pomiędzy zjawiskiem dwujęzyczności a dyglosją.

Rozdział drugi poświęcony jest charakterystyce mowy bilingwalnej. W sytuacji, gdy dochodzi do kontaktu językowego, a więc rozpoczęcie się procesu dwujęzyczności, dwa systemy językowe wzajemnie się determinują. Zatem wynikiem procesu dwujęzyczności oraz cechą charakterystyczną mowy bilingwalnej będą głównie wszelkiego rodzaju zapożyczenia, interferencje językowe oraz zjawisko przełączania kodów językowych (ang. *code-switching*).

Trzeci rozdział koncentruje się głównie na rozwoju zjawiska Spanglish w meksykańsko-amerykańskiej diasporze w Los Angeles. Rozdział ten zaczyna się od omówienia definicji i opisu zjawiska Spanglish. Następuje przegląd cech językowych Spanglish, jego hybrydowości oraz kulturowego ostracyzmu opisanego przez wielu autorów. Pytając, jak meksykańscy imigranci żyjący w Stanach Zjednoczonych decydują się na okazywanie swojej dwujęzycznej tożsamości, analizuję społeczne poglądy na temat Spanglish.

W rozdziale trzecim podkreślona została również trudność w klasyfikowaniu Spanglish jako zjawiska językowego. Rzeczywiście, według wielu badaczy, Spanglish powinien być określany jako język kreolski lub pidgin. Inni autorzy stwierdzają natomiast, że Spanglish jest dialektem, międzyjęzykiem, a nawet żargonem. Jednak badania wyraźnie wskazują, iż cechy

kontakty między językiem hiszpańskim i angielskim nie odpowiadają cechom charakterystycznym dla języka pidgin lub kreolskiego.

Chociaż sytuacja hiszpańsko-angielskiej hybrydy językowej w Ameryce może przypominać inne konflikty wynikające z kontaktu językowego nie zrównoważonej dwujęzyczności, jej wyjątkowość charakteryzuje się ogromną liczbą użytkowników. Jak można się domyślić, Spanglish wydaje się powstawać nie tylko z konieczności posiadania nowej metody komunikacji, ale także z próby stworzenia nowej tożsamości kulturowej.

Wstępne wyniki pokazują również, że nie ma jednej perspektywy ani dziedziny akademickiej, która mogłaby w spójny sposób wyjaśnić różne przeplatające się czynniki, które tworzą tak złożone zjawisko. Z pewnością tylko prawdziwie interdyscyplinarna perspektywa obejmująca dziedziny socjolingwistyki, psycholingwistyki, syntaktyki i kognitywistyki może oferować precyzyjną i wszechstronną definicję. Celem takiego podejścia byłoby uchwycenie kognitywnych korzeni zmian językowych, powiązań pomiędzy biegłością językową, ekspozycją i jej wykorzystaniem, a także wzorcami językowymi, które mogą pojawić się w określonych warunkach socjolingwistycznych.

Z powyższego wynika, że każda wyizolowana próba opisu złożoności hiszpańsko-angielskiego kontaktu językowego powinna być postrzegana jako spekulacyjna i ograniczona. Każde podejście przyjęte w celu zbadania właściwości i cech Spanglish powinno być scharakteryzowane na podstawie wszystkich wyżej wymienionych czynników, które się wzajemnie przeplatają.

Część trzecia niniejszej rozprawy zakończona jest analizą kontekstualizacji pojęcia Spanglish w amerykańskiej kulturze masowej. Statystyki dotyczące demografii ludności latynoskiej w Ameryce wraz z ciągłym poszukiwaniem przez media nowych nisz rynkowych, stworzyły możliwość komercyjnego wykorzystania zjawiska Spanglish wśród młodej dwujęzycznej meksykańsko-amerykańskiej publiczności.

Rozdział czwarty to analiza historycznej panoramy meksykańskiej imigracji do Stanów Zjednoczonych i jej wpływ na kształtowanie tożsamości etnicznej w rejonie Los Angeles. Przewodnym zagadnieniem dla tego rozdziału jest zatem geograficzna dystrybucja meksykańskiej diaspory w Ameryce. Wiele statystyk przedstawionych w tym rozdziale podkreśla jeden z najtrwalszych zagadnień związanych z meksykańską społecznością w Los Angeles: nie tylko społeczne, ale także ekonomiczne motywy silnie wpłynęły na bodźce do imigracji.

W rozdziale tym zaprezentowałam ogólną charakterystykę meksykańskiej imigracji na terenie Los Angeles na podstawie wniosków poczynionych w oparciu o analizę ankiet

przeprowadzonych w latach 2014-2016. Nakreślony został tu przede wszystkim osobowo-językowy profil współczesnego imigranta zarobkowego. Zaprezentowana została analiza hiszpańsko-angielskiego bilingwizmu społecznego oraz ogólna sytuacja językowa Meksykanów zamieszkujących tereny Los Angeles. Omówiona na podstawie badań ankietowych dwujęzyczność grupowa ukazuje najogólniejsze prawidłowości tego procesu.

Rozdział ten stanowi również krótką syntezę ogólnej sytuacji kulturowej Meksykanów w Los Angeles oraz rozstrzyga tym samym kwestię dotyczącą tożsamości powstałej na styku dwóch odmiennych kultur. Omówiona więc została tu problematyka, która nie mogła zostać pominięta z uwagi na charakter pracy: teoretyczne rozważania na temat kryzysu tożsamości migranta, szoku kulturowego jako reakcji na zmianę środowiska a także procesu integracji w nowym miejscu osiedlenia.

Badanie udowadnia również, że meksykańska diaspora w Los Angeles jest zdominowana przez osoby, które opuściły kraj pochodzenia przed ukończeniem 25. roku życia. Według badania dotyczącego sytuacji językowej meksykańskich imigrantów w Los Angeles, 80% respondentów nie napotkało żadnych problemów z komunikacją po przybyciu do Stanów Zjednoczonych, prawie połowa uczestników badania wyraziła zadowolającą znajomość języka angielskiego. Co więcej, analiza materiałów pokazuje, że ogromna liczba imigrantów używa języka angielskiego i hiszpańskiego zamiennie w codziennej komunikacji.

Skupiając się na procesie dwujęzycznego rozwoju tożsamości w grupie 128 osób meksykańskiego pochodzenia, pod koniec rozdziału przedstawiam wyniki badań dotyczące tożsamości meksykańskich imigrantów, ich bezpośredniego otoczenia, kultury oraz warunków socjalnych w nowym miejscu osiedlenia. Opisuję różnorodność tożsamości językowej oraz wysuwam tezę, iż ta różnorodność jest tworzona świadomie, nie tylko ze względu na wspólne środowiska językowe i kulturowe. Moja analiza rozwoju tożsamości językowej imigrantów ukazuje konieczność włączenia języka do listy czynników używanych do badania formacji tożsamości meksykańsko-amerykańskiej.

Piąty, i zarazem ostatni rozdział, oparty jest na analizie materiału językowego. Rozpaczynam ten rozdział od przeglądu czynników wpływających na wybór języka i jego wykorzystanie na poziomie społecznym oraz w jaki sposób wzorce wyboru i użycia rozwijają i utrzymują język z perspektywy mówcy. Wybór w obrębie i pomiędzy językami wzmacnia repertuar językowy danej osoby, a tym samym zwiększa wyrafinowanie zdolności do reprezentowania swojej tożsamości. Każdy podrozdział przedstawia różne sposoby wyrażania swojej dwujęzycznej tożsamości. Następnie kontynuuję analizę charakterystyki mowy imigrantów opierając się na przeprowadzonych ankietach.